

З 7 по 14 червня в приміщенні Київського театру драми і комедії відбулися гастролі Львівського театру імені Леся Курбаса з нагоди десятиріччя театру. Організував їх Міжнародний громадський благодійний фонд «Мистецьке березілля» за сприяння Міжнародного фонду «Відродження». Було показано вистави «Благодарний Еродій» за творами Г.Сковороди; «Апокрифи» за драматичними поемами «На полі крові», «Йоганна, жінка Хусова» Лесі Українки; «Маруся Чурай» за романом Ліни Костенко; «Забави для Фауста» за романом Ф.Достоевського «Злочин і кара»; «Садок вишневий» за комедією А.Чехова. На завершення актори показали композицію «Молитва до зір» за поезією Б.І.Антонича, після якої відбувся вечір, присвячений ювілею театру.

Вистави курбасівців — естетичний дарунок шанувальникам не тільки театру, а й класичної літератури, яка була інтерпретована з глибоким проникненням у текст. Театр викликав захоплення своїм мистецьким стилем, який органічно поєднав національну театральну традицію й пошуки сучасного європейського театру. Наш журнал уже звертався до творчості цього театру (№3, 1998).

Сьогодні пропонуємо розмову Лариси Брюховецької з акторами театру, яка відбулася в приміщенні театру «Сузір'я» 16 червня 1998 року.



**Андрій
Водичев**

Про нього на вечорі у жартівливих представленнях було сказано: «продукт останньої хвили українізації».

— Яку роль ви зіграли першою в цьому театрі?

— Перша роль була у виставі «Сни» за Достоевським.

— Теж Раскольников?

— Ні. Там були сцени з лихваркою.

— А яка ваша улюблена роль?

— Я всі люблю. Всі гарні.

— У «Забавках для Фауста» акцент на Свидригайлові. На його тлі ваш Раскольников більше скидається на жертву, аніж на людину, яка прагне самоствердження. В нього не відчувається комплексу Наполеона. Він одягнений у біле й цей колір підкреслює його, можна сказати, світле начало, що протистоїть Свидригайлову. Це так?

— У виставі і Свидригайлов, і Раскольников є одна іпостась — чорно-біле. Свидригайлов, як із зазеркалля з'являється. Це ніби дві наші іпостасі (усміхається трохи винувано). Я не хочу, не можу казати...

Андрій Водичев піднімаєть-

ся східцями на другий поверх. Подає голос присутній при розмові Володимир Кучинський.

— Можна, я скажу замість Андрія?

— Будь ласка.

— Андрій займає особливе місце в театрі. Справді, те, що напівжартома говорили на капуснику («він — ходяча совість театру»), — це правда. Він прийшов просто так у наш театр. Не для того, щоб грати перші ролі. Я ніколи не міг подумати, що це станеться. Попрацювавши у нас якийсь час, Андрій став духом театру. Він дуже щирий. Його знають глядачі, особливо після ролі у «Благодарному Еродії».

Андрій в театрі постійно прибирає, мие, хоча ніхто його не змушує цього робити.

— Це для вас щаслива знахідка. А які в нього творчі перспективи?

— Творчі? Оскільки для мене найважливішою є людина сама по собі, то й Андрій, і Роман Гринько є ідеальні актори, люди театру. А взагалі, в Андрія доля дуже цікава. Він народився в Криму, жив довгий час там, потім приїхав до Харкова. Української мови зовсім не знав. Приїхавши до Львова, в основному мовчав. Через три місяці настільки добре розмовляв українською, що вже почав виправляти усіх навколо. Андрій дуже вразлива людина. Бачите самі, він про себе нічого не скаже.



**Тетяна
Каспрук**

Виконує провідні ролі — Марусю Чурай, Ранєвську, матір Раскольникову. Ролі у виставах «Благодарний Еродій» та «Йоганна, жінка Хусова» (римлянка) відзначаються пластичністю, гротескним малюнком.

— Доводилося чути у відгуках на вистави, що ваша Ранєвська безпорадна і недалека. Що ви скажете на це?

— Ранєвська — це жінка, яка стоїть над прірвою. Дуже чутлива, все бере дуже близько до серця. В неї закінчується життя. Я поки що цього не відчуваю, але це прийде через 10 років, через 15. Прийде, і буде дуже відчуватися. Усьому є кінець.

— Але це не тільки вікова проблема. Якщо буквально сприймати «Вишневий сад», то їй пропонують вихід, аби не потрапити у прірву, а вона цієї пропозиції не чує і не бачить.

— Але вона знає, куди вона йде. А ми? Хіба ми знаємо, куди йдемо? От я, наприклад, не знаю.

— Багато людей знає. Раціональних, прагматичних людей.

— Я не знаю, що мене завтра чекає. Чи буде взагалі існувати театр? Чи він розлетиться?

— Дивлячись ваші вистави, таке і в голову не приходить. Ваш театр настільки «у формі»...

— Можливо. Але проблеми і в нас є. Я розгублена. Наприклад, Наталка — вона себе знаходить у співі. (В час нашої розмови з сусідньої кімнати доноситься чистий, потужний спів — щось автентично-фольклорне). Я ж без сцени жити не можу. Театр нині має славу, авторитет, ім'я. І мені сьогодні здається, що я живу тільки дякуючи тому, що є Кучинський. Тільки тому.

— Ви багато їздите — ось недавно повернулися з чергової поїздки по Штатах. Багато бачили театрів. Чим особливий ваш театр?

— Цінне в нас — відкритість у стосунках. Якщо навіть є якісь конфлікти, про це гово-

риться вголос. Можна висваритись, можна втекти, потім повернутися. Мені страшенно подобається, що є колеги по роботі, але разом з тим, що є друзі, які допоможуть, які вислухають, які порадять. Є дуже молоді, є старші, але різниця не відчувається. Це не дає старіти.

Не знаю, як в інших театрах — я десять років працювала у Львівському театрі імені М.Заньковецької, і ще трохи пам'ятаю ту атмосферу, де кожен щось наговорював, шептав, плелись інтриги...

— У вас маленький колектив. Ви одноклассники.

— Напевно, через це. Володя Кучинський підбирає до театру людей, які б не заважали працювати. Дуже гарно Роман Гринько сказав: «Щоб не псувати один одному настрої, з усім відповісти на запитання». Ми так і стараємося робити.

— Як пройшла прем'єра «Камінного господаря»? Ви її в Київ не привозили.

— Вона ще в процесі, ще багато роботи. Вийшло деяке непорозуміння з костюмами. Ми незадоволені ними, вони заважають трактуванню п'єси, вони дуже побутові. Дон Жуан виглядає, як папуга. «Камінний господар» вимагає строгих кольорів, вишуканих.

— Ви граєте...

— Долорес.

— А які наступні ролі Тетяни Каспрук глядач побачить?

— Я не знаю. Це залежить від Кучинського.



**Олег
Драч**

Про нього у представленні сказано: «Незважаючи на головні ролі в театрі, залишається п'яним дівчаком із сонцем в кишені».

— «Забава для Фауста» справляють сильне враження. Вистава, хоч і не «монологічна», але тримається на Свидригайлові. Він забирає увагу глядача, він робить одкровення, він багато говорить, він заворожуючий промовець. А як ви ставитесь до велеречивості Свидригайлова?

— Я теж умію багато говорити. Часом це не шкодить.

— Це така вдача?

— Є люди, які ще більше говорять. І якось живуть.

— Цей образ зазнав еволюції — вистава змінювалась. Очевидно, вона вже набрала остаточного вигляду. Розкажіть, як це відбувалося. Спочатку Свидригайлов був інакший?

— Очевидно. Кого б актор не грав, і якщо гратиме довгий час, персонаж буде змінюватися. Справа в тому, в якому напрямку. Іноді він починає затиратися, іноді ставатиме виразнішим. Це неодмінно, тому що людина, яка грає цю роль, сама змінюється. Ми не стоїмо на місці. На нас впливає дуже багато різних чинників, які змінюють навіть докорінно. За чотири роки, протягом яких я граю цю роль, дуже багато змінилося і в моєму житті. Певні погляди викристалізувалися, інші — розфокусувалися.

— Тобто, те, що виріс цей персонаж і став домінувати у виставі, залежало насамперед від вас?

— Справа в тому, що ми багато працювали над цією виставою. Ясно, що деякі речі вдається глибше копнути, деякі — не вдається. Кожного дня він, персонаж, інакший. Деколи я його добре чую, деколи — гірше. Деколи ми вдвох більше відчуваємо сам матеріал і стаємо прозорішими і автор звучить точніше, щиріше. Тоді ідея промовляє, а деколи — навпаки. Наш внутрішній егоїзм домінує і ми більше промовляємо самі, ніж довіряємо авторіві.

— Мені доводилося чути здивування глядачів, що така нікчемна постать як Свидригайлов у виставі виріс у постать цікаву. Не часто трапляється таке в театрі, що недраматургійний матеріал на сцені стає драматургією внутрішнього оголення завдяки одній людині.

— Я не знаю. Я навіть боюся цього персонажа, тому що насправді це не персонаж. Я не намагаюся грати персонаж. Бо це що? Виходять актори Андрій Водичев, Олег Драч, які мають перед собою історію під назвою «Злочин і кара», мають діалог двох субстанцій — субстанції людини і субстанції диявольської. І коли ми починаємо вести цей діалог, ми для себе щось відкриваємо і разом з тим, ми як

актори діємо. Цей текст провокує і зрозуміло, що, коли вистава стає актом, кожного разу вона інакша. Ясно, що виробилась певна характеристика, є певна пластика, — все це ключі, за допомогою яких ми, актори, краще прослуховуємо автора і водночас є візуальний малюнок вистави, бо ми маємо справу з театром. Але це не є філософські дебати. І це ваше питання, коли ви говорили, що він став таким симпатичним...

— Не симпатичним, а цікавим... Не одноплосинним.

— Свидригайлов — це той самий Раскольников, який не боїться собі говорити те, що боїться говорити Раскольников. І це мені імпонує: після того, як я зіткнувся з цим персонажем, я перестав боятися своїх темних сторін. Я не хочу сказати, що в мене темні сторони в такому плані, як у Раскольникова. Зрештою, людина не знає, що вона може, це залежить від ситуації. Але певні речі, певні відчуття, коли людина може собі сказати щиро: ти робиш щось не те, це погано. Мені здається, що люди, які дивляться Свидригайлова, відчувши це величезне мереживо людського ества, цих провокацій, з якими ми щодня стикаємося в житті. У нас є певна шкала моральних цінностей, якщо до цього додати християнство, то ця шкала виявиться ще насиченістю, тобто є певний фільтр, який коригує нашу поведінку. Але в наш час, коли ми бачимо, що буття людини, цивілізації хистке і, з одного боку, дуже зав'язане одне на одному, а з другого — панує всюдозволеність. І відбуваються речі не на високих рівнях. Коли найсвятіші імена, особистості, раптом відкриваються з протилежного боку і виявляється, що святість була просто маскою, а насправді це щось зовсім інше. Не боятися того, бути свідомим того, що у світі є не тільки біле і чорне, а що в цих кольорах є маса відтінків.

— Але ваш антагоніст у виставі — Дуняша — доводить сталість моральних цінностей, тобто, що біле є біле...

— Я думаю, Дуняша не доводить, що біле є біле. Дуняша доводить, що любов є любов. І любов, пристрасть є великі речі. Любов і спокуса — це різне. Дуняша — це святе і чисте. Це душа людська. Раскольников —

це розколота людина. Свидригайлов — це провокатор. Він викликає на цю розмову. Це людина. Ми можемо дивуватися від багатогранності людського ества. Вона може бути злочинцем і водночас творити речі високогуманні. Тобто, кожна людина — неоднозначна. Дуже легко поділити світ на біле і чорне і сказати, що біле — це добре, а чорне — погано. Але якщо вийти на площину — Диявол і Бог, це одна тема. А людині Бог дав право вибору. Не орієнтуватися в цьому виборі, — це бути фанатом, а фанатизм — це завжди обмежений колір.



**Наталія
Половинка**

Ледве вдалося вихопити її для короткої бесіди. В паузі між співом з учасниками ансамблю автентичного співу «Древо» і репетицією вистави.

— Якою ви бачите свою місію в театрі?

— Так, як нині моє життя складається, то стає ясно, що моя дорога на рубежі, де пісня стає театром, а театр музикою.

— Ідеться про фольклор?

— Не тільки. Взагалі пісня і взагалі музика. Я багато займаюся піснею народною. Це те, що несе зміст глибокої давнини до нас, якусь інформацію про нас, якісь знання. Це те, через що можна пізнавати свою культуру, себе... Я не актриса в прямому значенні цього слова. Я все ж таки співачка, може, музикант, навіть не знаю, як назвати, і театр для мене там, на території музики. Існує драматургія пісні і тому в театрі, конкретно в нашому театрі моя місія — розкрити її. Я думаю, що могла б більше займатися саме цим. Це те, що для мене більше промовляє...

— Це, очевидно, і єднає вас з іншими учасниками театру.

— Так, і, взагалі, з поняттям акторства.

— До речі, про музику. У виставах вашого театру багато музики. Скажіть, хто komponував музичний ряд до вистави за Сковородою?

— Андрій Шкраб'юк приніс нам старі духовні співи, а ми вже відбирали.

— А «На полі крові»? Там музика дуже потужна.

— Там дві пісні я привезла від Гротовського, а дві — з Гардженіце привезли. Взагалі, можна робити повністю музичні вистави. До речі, коли ми два роки тому були в Гротовського (показували уривки з «Фауста» і повністю «Еродія»), він сказав: «Пісня є вашим джерелом. І по тому можна звіряти, наскільки точно ви працюєте. Там є щось, що вас живить.»

— Ви зіграли чимало ролей. Яка з них найдорощча?

— Всі рідні. Найдорощчі «Фауст» і «Еродія». Мені здається, що за матеріалом, за автором. Тому що Достоевський дуже великий об'єм охоплює. А Сковорода дає змогу нести всесвіт у собі. Це тут, у нас, народжене зерно і воно підключає щось твоє.

— Чи хотіли б ще щось сказати для читачів нашого журналу? Глядачам ви дуже заїмпонували.

— Володя веде театр так, що кожен все більше пізнає себе, твоя дорога стає яснішою. Я не знаю, наскільки моя подальша доля буде пов'язана з чистим акторством. Ми займаємось... Навіть зробили вже перший крок — це була не вистава, а таке, як би крок до майбутньої вистави. На міжнародному фестивалі у Львові «Ярилові ігрища» ми — чотири дівчини, з якими я займаюся як керівник, — показали нашу роботу. Це була співоча дія, названа «Вони йдуть». Тобто, театр на території пісні.

— Чому «Вони йдуть»?

— Чому така назва? Тому що пісня йде до тебе, ти йдеш у пісню, ти йдеш із пісні. А ще — це вигук на весіллі: «Вони йдуть!»



**Олег
Цьона**

Задіяний у всіх виставах. Скрізь легкий і симпатичний, але особливі симпатії в глядачів викликав його Гаєв у виставі «Садок вишневий».

— Ви багато подорожуєте і, очевидно, маєте багаті враження від контактів з публікою. Поділіться ними, будь ласка.

— Цього разу в Києві публіка була настільки хороша, що іноді здавалося: люди або грають, або домовились. Зал хапав усе. От, скажімо, під час вечора театру в нас були якісь накладки, якісь в'ялі моменти, але сприймалося за милу душу, як живе. А, може, воно справді було живе, ми таки добряче розслабились, вільно себе почували...

— Мабуть, так завжди буває, якщо глядачі доброзичливі.

— Взагалі, скільки разів ми сюди приїжджали, київська публіка завжди така. Ще коли ми показували «Сни» за Достоевським, і грали тут, в «Сузір'ї», нас дуже добре сприймали. Цього разу це була дещо заангажована публіка в тому сенсі, що вона саме театральна...

— А львівська?

— Вона різна. Є певна категорія людей, яких можна вважати нашою публікою — вони нас знають, люблять і яких ми знаємо і любимо. Інша справа, коли граємо виставу цільову, для когось. Тоді це вже інші враження, інші люди.

Та скрізь публіка хороша, якщо це люди, яких цікавить мистецтво. І якщо на сцені є щось живе, то вони обов'язково почують, і приймуть, і віддадуть тобі. А якщо це люди, які випадково забрели, то тоді, звичайно, це публіка невдячна. Коли ми вперше показували наші вистави у США, люди йшли до нас переважно за тим, чого вони вже не мають, за вістями з батьківщини. А нині враження таке, що з кожною поїздкою починає переважати момент зацікавленості мистецтвом.

Зрештою, все залежить від нас. Якщо ми творимо щось справжнє, тоді й публіка відповідає.

— А тепер про себе. Як ви потрапили до театру?

— Якщо про театральну освіту, то це студія при нашому театрі. Коли мене в дитинстві запитували, ким хочу бути, я відповідав: «Клоуном». Це викликало здивовані посмішки. Минув час, це забулось і... вже тільки у віці 25 років я несподівано для себе зрозумів, що

маю займатися театром. Я пробував вступати до Київського інституту театрального мистецтва, але не вступив. Подався на Схід, до Москви, як усі це роблять — те саме. Я оформився на роботу у Львівському театрі Радянської Армії, де помічником режисера працював випускник студії при Львівському театрі імені Заньковецької Сергій Чорний. Він мені розповів, що група акторів театру Заньковецької роблять виставу, що в них є ідея свого театру. І от одного разу цей Сергій і каже мені: «Вже є театр. Приходь, пробуйся, я говорив про тебе

Кучинському. Він хоче тебе послухати». Це було дивно, адже організатора театру не цікавила моя освіта. І я пішов. Кучинський мене послухав і сказав: «Будеш працювати... радистом». Але ледь не з першого дня я включився в репетиції, почав... з Вовчика-братика. Праця радиста закінчилась досить скоро, я увійшов, як кажуть у нас, до акторського цеху.

Я з ностальгією згадую той час, бо це був період шалених відкриттів. Створення театру, боротьби за театр. Всі були натхненні, хотіли творити. Я не хочу сказати, що сьо-

годні ми не натхненні, але вже наступив час зрілості, коли ти починаєш нормально, серйозно, професійно працювати.

Побажаймо театру успіхів, невтомності, творчого неспокою. Віра й оптимізм у них є.

«Прийде ще час, і ми злітатимем ще вище,

Прийде ще час, і ми крильми торкнемось мрій.

Скажем собі: ми зовсім-зовсім молоді ще.

І не зів'яне наш сад, нетанучий сад надій,»

— співали вони на своєму вечорі. Нехай так і буде.

Світова драматургія в «Альтерпресі»

24 вересня в галереї «Триптих», що на Андріївському узвозі, відбулося чергове засідання Літературного клубу, заснованого письменником, кіносценаристом Андрієм Курковим. Тема бесіди — проблема діяльності видавництва в Україні в умовах кризи. Адже, наприклад, папір, що закуповується в Росії, подорожчав удвічі, та навіть за нову ціну його важко придбати. Російські партнери заморожують поставки, розривають контракти в надії на ще вищі ціни. В результаті диспропорції між рублем, гривнею та долларом, видавництва, що друкували свою продукцію за кордоном, закриваються.

На думку заступника директора видавництва «Альтерпрес» Володимира Каплана, в усіх країнах вислів «друкувати книги — друкувати гроші» відпові-

дає дійсності. Але не в Україні. В теперішній ситуації хоч якось купується тільки утилітарна, спеціалізована література. В Росії книга, фактично, перестала реалізовуватися. Українські видавництва, що працювали на цей ринок, потерпіли чи не найбільше.

Директор видавництва «Альтерпрес» Петро Хазін розповів, що товариство книголюбів «Основа» допомогло провести дослідження, яких саме книжок не вистачає учням в рамках обов'язкової та факультативної програм. У відповідь на ці потреби за літо в «Альтерпресі» в серії «Нова українська бібліотека» вийшли українською мовою «Ромео і Джульєтта», «Багато галасу з нічого» В.Шекспіра, «Ярослав Мудрий», «Свіччине весілля» І.Кочерги, «Тартюф», «Міщанин-шляхтич»

Ж.Б.Мольєра, «Гамлет» В.Шекспіра, «Народний Малахій», «Мина Мазайло» М.Куліша та російською «Вечера на хуторі близ Диканьки» М.Гоголя; а також товста книга в твердій палітурці (в двох редакціях: українською та російською) Г.Скарлато «Захоплююча географія», яка навіть «рекомендується Міністерством освіти України як навчальний посібник».

Але сьогодні погано розкупують навіть ці пробні тиражі в 1000 примірників.

Такі великі видавництва як «Генеза», «Освіта», «Либідь», «Перун» функціонували переважно за рахунок держзамовлень. Але цього року держава забрала тиражі підручників не заплативши. Маленькі видавництва, до яких належить «Альтерпрес», поки що виживають. Та це, на жаль, не знімає проблему постачання шкіл підручниками та посібниками.

Валентина Грицук

Пошуки «Землі Обітованої»

23 вересня Культурно-мистецький центр НаУКМА та редакція журналу «КіНО-ТЕАТР» провели зустріч представників засобів масової інформації із Здіславом Хейдуком, керівником Лодзінського Театру 77, організатором міжнародного теат-

рального фестивалю «Земля Обітована» (травень, 1998). Про попередній фестиваль у Лодзі йшлося в п'ятому номері журналу. Цього разу за новим проектом пана Хейдука свою «Землю Обітовану» шукатимуть жителі й інших європейських

міст, у тому числі й кияни, задіяні в проекті. На фестивалі, що відбудеться в Лодзі (травень, 1999), важлива роль відводиться Київському експериментальному театрові НаУКМА (керівник Анатолій Петров). Крім того, А.Петров та З.Хейдук планують здійснити в Лодзі та в Києві виставу «Тестамент» (автор тексту З.Хейдук).

Юлія Сердюкова.

ресні за сприяння Гете-Інституту в Києві. Режисер-постановник вистави — Олександр Ігнатуша, художник-постановник — Володимир Карашевський.

Детальніше про прем'єру читайте у наступному номері.

Кореспондент «КіНО-Театру».

Постановка «Амфітріону»

2 жовтня у Експериментальному театрі НаУКМА відбулася прем'єра вистави «Амфітріон» за філософською комедією сучасного німецького драматурга Пе-

тера Хакса. Переклад українською Сергія Борщевського. Прем'єра відбулась у рамках франкфуртської книжкової виставки, що проводилась у ве-

КІНО
ТЕАТР

Мистецька хроніка